

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
На засіданні кафедри економіки

Протокол № 1 від «01» вересня 2017 р.
Зав. кафедри
_____ С. В. Волошина

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА СУСПІЛЬНОГО СЕКТОРУ

Кількість кредитів ECTS 6

Розробник:
Трохимчук В.В.,
доцент кафедри економіки,
к.е.н.

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для спеціальності 051 «Економіка»
Семестр	1
Кількість кредитів	6
Загальна кількість годин	180
Кількість модулів	1
Лекції, годин	24
Практичні/семінарські, годин	36
Лабораторні годин	-
Самостійна робота годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	3,3
самостійної роботи студента	6,7
Вид контролю	Екзамен

2. Ціль та завдання дисципліни

Мета – ознайомлення студентів з комплексом проблем суспільного вибору і державних фінансів, що складають основу економічної діяльності держави на основі інструментального апарату мікроекономіки.

Завдання – показати найрізноманітніші сфери застосування інструментів державних фінансів і економічної політики; комплексне засвоєння проблем економічної діяльності держави, що необхідно спеціалісту з вищою економічною освітою.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб.	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1.					
Змістовий модуль 1. Суспільний сектор, його масштаби і суспільний вибір					
Тема 1. Теоретико-методологічні основи економіки суспільного сектору	18	2	4	-	12
Тема 2. Масштаби суспільного сектору в національному господарстві	14	2	2	-	10
Тема 3. Суспільні блага і критерії ефективності їх виробництва	18	2	4	-	12
Тема 4. Основи теорії суспільного вибору	20	3	4	-	13
Тема 5. Основи формування економіки суспільного добробуту	20	3	4	-	13
Разом за змістовим модулем 1	90	12	18	-	60
Змістовий модуль 2. Доходи і витрати: проблеми оптимізації в суспільному секторі					
Тема 6. Основи теорії податків: податковий тягар і оптимальне оподаткування	19	3	4	-	12
Тема 7. Витрати держави	20	2	4	-	14
Тема 8. Основи економіки галузей суспільного сектора	18	3	4	-	11
Тема 9. Економіка бюрократії та її вплив на суспільний сектор	18	2	4	-	12
Тема 10. Глобалізаційні процеси та суспільний сектор	15	2	2	-	11
Разом за змістовим модулем 2	90	12	18	-	60
Всього годин	180	24	36	-	120

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Економічна логіка функціонування суспільного сектора	2
2	Практичне заняття Індикатори ефективності суспільного сектору економіки	2
3	Практичне заняття Масштаби суспільного сектору в національному господарстві	2
4	Практичне заняття Феноменологія суспільних благ	2
5	Практичне заняття Проблеми надання суспільних благ та механізм їх вирішення	2
6	Семінар запитань і відповідей Моделі суспільного вибору	2
7	Семінар – дискусія Суспільний вибір в умовах різних форм демократії	2
8	Практичне заняття Добробут суспільства: основи формування та зміст	2
9	Практичне заняття Показники та критерії оцінки добробуту суспільства	2
10	Практичне заняття Доходи суспільного сектору економіки	2
11	Практичне заняття Проблеми розподілу податкового навантаження	2

12	Практичне заняття Основні напрямки видатків державного сектору	2
13	Практичне заняття Бюджетний дефіцит і державний борг	2
14	Семінар запитань і відповідей Основи економіки галузей суспільного сектора: охорона здоров'я та соціальне забезпечення	2
15	Семінар запитань і відповідей Основи економіки галузей суспільного сектора: освіта та охорона довкілля	2
16	Семінар – розгорнута бесіда Поняття бюрократії та груп спеціальних інтересів	2
17	Семінар – розгорнута бесіда Політична рента та адміністративний ресурс	2
18	Семінар – дискусія Глобалізаційні процеси та суспільний сектор	2

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Загальні методологічні основи організації інноваційної діяльності			
Семінар – розгорнута бесіда Тема 1. Економічна логіка функціонування суспільного сектора	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: нормативний та позитивний підходи до теорії економіки суспільного сектора; стабілізаційна політика як прояв економічної активності держави. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування та понятійного диктанту. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Практичне заняття Тема 2. Індикатори ефективності суспільного сектора економіки	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні форми трансакційних витрат; прогнозування діяльності державного сектора. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування та понятійного диктанту. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 3. Масштаби суспільного сектора в національному	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: теоретичні основи економічної рівноваги; різновиди рівноваги в суспільному секторі. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання

господарстві		3. Підготовка до презентації доповіді.	повідомлень, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 4. Феноменологія суспільних благ	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: типологія суспільних благ; альтернативні способи виробництва, розподілу та фінансування благ. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до поточного тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 5. Проблеми надання суспільних благ та механізм їх вирішення	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: вирішення проблеми фрірайдера: модель Е. Ліндаля та податок Е. Кларка; використання теорії ігор в процесі виробництва суспільних благ. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до поточного тестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар запитань і відповідей Тема 6. Моделі суспільного вибору	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основи концептуалізації політичних систем; типологія перехідних політичних систем. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до поточного тестування. 3. Підготовка до опитування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – дискусія Тема 7. Суспільний вибір в умовах різних форм демократії	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: вибори і референдуми як форма прийняття політичних рішень; особливості застосування системи логролінгу в політичній діяльності. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до поточного тестування. 3. Підготовка до опитування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Практичне заняття Тема 8. Добробут суспільства: основи формування та зміст	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: історія становлення економіки добробуту; проблеми економічної нерівності. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 9. Показники та критерії оцінки добробуту суспільства	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: рівень життя населення: зміст та основні індикатори; флорми прояву бідності. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Разом змістовий модуль 1	60		
Змістовий модуль 2. Стратегії інноваційного розвитку підприємства			
Практичне заняття Тема 10. Доходи суспільного сектору економіки	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: складові податкової політики; світова практика розвитку податкових систем. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої	Тестування,

Тема 11. Проблеми розподілу податкового навантаження		літератури для обговорення питань: оптимізація оподаткування і правило Ф. Рамсея; правило В. Корлетта та Д. Хейга, принцип «другого кращого». Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 12. Основні напрямки видатків державного сектору	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: державний кредит в системі суспільних позикових операцій; особливості та проблеми державних закупівель. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, розв'язання практичних завдань
Практичне заняття Тема 13. Бюджетний дефіцит і державний борг	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: бюджетний дефіцит в розрізі країн світу; підходи до аналізу державного боргу. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, розв'язання практичних завдань
Семінар запитань і відповідей Тема 14. Основи економіки галузей суспільного сектора: охорона здоров'я та соціальне забезпечення	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні інструменти соціальної підтримки населення; моделі систем медичного забезпечення. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар запитань і відповідей Тема 15. Основи економіки галузей суспільного сектора: освіта та охорона довкілля	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: роль освіти у формуванні людського капіталу; особливості сфери охорони навколишнього середовища. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до експрес-опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – розгорнута бесіда Тема 16. Поняття бюрократії та груп спеціальних інтересів	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: умови та форми неспроможності держави; механізм лобіювання інтересів. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до вибіркового опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – розгорнута бесіда Тема 17. Політична рента та адміністративний ресурс	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: особливості корупції в Україні; визначальні риси бюрократичних благ. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до вибіркового опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	Тестування, вибіркоче опитування
Семінар – дискусія	11	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: вплив зовнішньої торгівлі на добробут економічних суб'єктів; оцінка	Тестування, вибіркоче опитування

Тема 18. Глобалізаційні процеси та суспільний сектор		ефективності оподаткування зовнішньої торгівлі. Джерела [1-8]. 2. Підготовка до вибіркового опитування. 3. Підготовка до поточного тестування.	
Разом змістовий модуль 2	60		
Разом	120		

7. Результати навчання

1	Знання методичних положень та інструментарію оцінювання суспільного розвитку національних економік, світового досвіду державного регулювання суспільного добробуту, методів та моделей державного стимулювання суспільного розвитку
2	Знання особливостей сучасних політичних систем та узгодження інтересів всіх членів суспільства, виробництва суспільних благ, фінансування суспільного сектору та їх впливу на суспільний добробут
3	Знання причинно-наслідкових зв'язків продукування суспільним сектором позитивних екстерналій за рахунок активної державної соціальної політики, освітньої політики, медичного забезпечення, а також усунення негативних екологічних екстерналій внаслідок природоохоронної діяльності уряду
4	Вміння обґрунтовувати напрямки пріоритетного соціально-економічного розвитку суспільства з урахуванням потреб та особливостей національної економіки
5	Вміння використовувати загальні положення мікроекономічної теорії для дослідження кола проблем, пов'язаних з економічною діяльністю держави
6	Вміння оцінювати стан, динаміку, ефективність використання соціально-економічного потенціалу суспільства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування
7	Вміння розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності суспільного розвитку
8	Вміння аналізувати основні проблеми економіки суспільного сектору і користуватись апаратом моделювання ситуацій, що складаються в суспільному секторі
9	Вміння застосовувати методи оцінки ефективності податкових систем і програм державних витрат для розробки заходів щодо вдосконалення політики забезпечення суспільного добробуту

8. Форма викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Письмовий екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення

екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів);

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1		2	4
Тема 2	1		1		2	4
Тема 3	1	1	1	1	2	6
Тема 4	1	1	1	1	2	6
Тема 5	1		1	1	2	5
Разом змістовий модуль 1	5	2	5	3	10	25
Змістовий модуль 2						
Тема 6	1		1	1	2	5
Тема 7	1		1	1	2	5
Тема 8	1	1	1	1	2	6
Тема 9	1	1	1	1	2	6
Тема 10			1		2	3
Разом змістовий модуль 2	4	2	5	4	10	25
Разом						50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання *тестових завдань* (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання *теоретичної частини* екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної

частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання *тестових завдань* (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання *теоретичної частини* екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні

	неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронні лекції.
2. Перелік сучасної вітчизняної і закордонної навчальної і наукової літератури.
3. Перелік тем рефератів, контрольних робіт.
4. Комплекти контрольних питань для самостійної перевірки знань студентів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Фоміна О. О. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка суспільного сектора» для студентів денної та заочної форми навчання /О. О. Фоміна. – 2016. – 140 с.
2. Державне регулювання економіки /[Чистов С. М., Никифоров А. Є., Куценко Т. Ф. и др.]. – К.: КНЕУ, 2004. – 441с.
3. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора: [навч. посібник] /О. В. Длугопольський. – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.
4. Стиглиц Дж. Ю. Економіка державного сектора /Дж. Ю. Стиглиц. – Пер. с англ. – М.: Изд-во МГУ: ИНФРА-М, 1997. – 720 с.

5. Сэндлер Т. Экономические концепции для общественных наук /Т. Сэндлер. – Пер. с англ. – М.: Издательство «Весь мир», 2009. – 376 с.
6. Тодаро М. П. Экономическое развитие: учеб. /М. П. Тодаро. – Пер. с англ. под ред. С. М. Яковлева, Л. З. Зевина. – М.: Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 671 с.
7. Федірко Н.В. Електронний текст лекцій науки «Економіка суспільного сектору» /Н.В. Федірко, Д. П. Єфремов. – К.: КНЕУ, 2014. – 140 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/depts4/k_makroekonomiky_ta_derzhavnogo_upravlinnja/disciplines_of_bachelor_level_mdu/econom_publ_sector/
8. Хэзлитт Г. Типичные ошибки государственного регулирования экономики /Г. Хэзлитт. – М.: Серебряные нити, 2000. – 160 с.
9. Якобсон Л. И. Государственный сектор экономики: экономическая теория и политика: учеб. для вузов /Л. И. Якобсон. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 367 с.

Допоміжна

10. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії /Ш. Бланкарт. – Пер. з нім. – К.: Либідь, 2000. – 654 с.
11. Малий І. Й. Економіка державного сектора: [навч. посіб.] /І. Й. Малий, М. К. Галабурда. – К.: КНЕУ, 2007. – 280 с.
12. Нуреев Р. М. Теория общественного выбора: курс лекций [Текст]: учеб. пособ. для вузов /Р. М. Нуреев; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2005. – 531 с.
13. Роуз-Екерман С. Корупція та урядування: причини, наслідки та зміни /Пер. з англійської С. Кокізюк, Р. Ткачук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 296 с.

Інформаційні ресурси

14. Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
15. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
16. Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control>
17. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
18. Нормативні акти України – законодавство для практиків. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>
19. Офіційний вісник України. – Режим доступу: <http://www.gdo.kiev.ua>
20. Ассоциация исследователей экономики общественного сектора. – Режим доступу: <http://www.aspe.spb.ru/>